

Sygn. akt: III AUa 1347/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Szybka (spr.)

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska

SSA Mirosław Godlewski

Protokolant: sekr. sądowy Aleksandra Słota

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2013 r. w Łodzi

sprawy **B. D.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o zapłatę składek,

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 6 czerwca 2012 r., sygn. akt: V U 55/12;

uchyla zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym dotyczącym rozstrzygnięcia obejmującego okres od 1 stycznia 2007 roku do 31 października 2007 roku oraz w punkcie drugim i trzecim i w tym zakresie sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Trybunalskim do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za obie instancje.

Sygn. akt III AUa 1347/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 października 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. ustalił ubezpieczonej B. D. składki z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na ubezpieczenie społeczne w kwocie 40 438,27 zł, zdrowotne w kwocie 15 799,44 zł i Fundusz Pracy w kwocie 3 292 zł za okres od października 2004 r. do maja 2011r.

W odwołaniu od powyższej decyzji B. D. wniosła o jej zmianę uchylenie zaskarżonej decyzji ewentualnie o odstąpienie od wymierzenia ubezpieczonej składek z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. i nie obciążenie obowiązkiem zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne oraz zasądzenie na jej rzecz od ZUS kosztów postępowania.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wnosił o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu podał, że prawomocną decyzją z dnia 20 maja 2011 roku ZUS objął wnioskodawczynię ubezpieczeniami społecznymi z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Zaskarżona decyzja ma zatem charakter porządkowy.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 6 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w pkt 1 zmienił decyzję ZUS i ustalił, że B. D. podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu za rok 2007 z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej i zobowiązana jest z tego tytułu do uiszczenia składek za ten okres na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy, w pkt 2 oddalił odwołanie w pozostałej części a w pkt 3 zasądził od organu rentowego na rzecz odwołującej koszty procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło na tle następującego stanu faktycznego:

B. D. prowadziła działalność gospodarczą od 1995 r. w zakresie krawiectwa i handlu obwoźnego. Następnie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników jako współmałżonek rolnika. Decyzją z dnia 27 października 2004 r. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Ł. stwierdziła, że B. D. nie podlega od dnia 1 października 2004 r. ubezpieczeniu społecznemu rolników. Od października 2004 r. wnioskodawczyni nie prowadziła faktycznie działalności gospodarczej. W styczniu 2004 r. podjęła próbę zawieszenia tej działalności, jednakże formalnie nie zawiesiła jej prowadzenia, albowiem nie złożyła stosownego oświadczenia w Urzędzie Miasta w (...), mimo jego wcześniejszego sporządzenia. W latach 2004-2006 i 2008-2011 r. wnioskodawczyni w zeznaniach rocznych PIT-28 oraz PIT-36 nie wykazała przychodów z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Przychody takie i dochody uzyskała jedynie w 2007 roku. W okresie od 21 listopada 2007 r. do 19 marca 2008 r. wnioskodawczyni prowadziła działalność gospodarczą na podstawie umowy agencyjnej, która obejmowała sprzedaż towarów w kiosku ruchu. Wnioskodawczyni zlikwidowała działalność gospodarczą z dniem 31 maja 2011 r. W okresie od 22.05.2004r. do 30.11.2004r. wnioskodawczyni pracowała w wymiarze 1/2 etatu w firmie prowadzonej przez U. M., a w okresie od 1.05.2006r. do nadal pracuje w Motelu Restauracji (...) w (...) na 1/2 etatu, a początkowo na 1/4 etatu.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał odwołanie za zasadne. Przywołał art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 i art. 13 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych dot. podlegania ubezpieczeniom społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą. Wskazał, że granice czasowe podlegania ubezpieczeniom społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą określa art. 13 pkt 4 ustawy systemowej, jednakże istotne jest faktyczne jej prowadzenie, a zatem wpis do ewidencji działalności uzasadnia domniemanie prawne oraz faktyczne prowadzenia działalności gospodarczej (art. 234 k.p.c., art. 231 k.p.c.), w której może jednak zachodzić rzeczywista przerwa w jej prowadzeniu, związana z okresowym lub trwałym zaprzestaniem prowadzenia działalności. Domniemanie to może być obalone. W przedmiotowej sprawie poza sporem, w ocenie Sądu Okręgowego, pozostaje, iż w latach 2004 – 2006, 2008 – 2011 wnioskodawczyni nie prowadziła działalności gospodarczej i nie uzyskiwała przychodów ani dochodów z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Odnośnie roku 2007 wnioskodawczyni zaś takie dochody osiągnęła. Zatem obaliła ona domniemanie, że w latach 2004 – 2006, 2008 – 2011 prowadziła działalność gospodarczą.

Apelację od wyroku złożyła odwołująca. Zaskarżyła wyrok w części tj. w zakresie pkt. 2 w całości a w zakresie pkt 1 w części co do ustalenia podlegania obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu za miesiące styczeń - październik 2007 r. i zobowiązania do zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne i FUS za miesiące styczeń - październik 2007 r. Postawiła zarzut:

1. naruszenie przepisów postępowania, tj.

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie fragmentarycznej oceny zebranych w sprawie dowodów, w tym pominięcia dowodu z postaci zeznań świadka P. D. w zakresie nie prowadzenia działalności gospodarczej przez skarżącą także w okresie od stycznia do października 2007 r., pominięcia dowodu w postaci przesłuchania powódki co do okresu objęcia i przyczyn objęcia kiosku ruchu i prowadzenia działalności gospodarczej wyłącznie w okresie listopad i grudzień 2007 r. oraz osiągniętego z działalności tej przychodu w kwocie 1.845 zł. i w konsekwencji wyciągnięcie nielogicznych wniosków z przeprowadzonych dowodów i przyjęcie, iż z umowy agencyjnej zawartej w listopadzie 2007 r. wynika, iż odwołująca przedmiotową działalność gospodarczą prowadziła przez cały rok 2007.

2. naruszenia przepisów prawa materialnego, tj.

- art. 6 ust. 1 pkt 5 oraz art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez uznanie B. D. za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą także w miesiącach styczeń - październik 2007 r., podczas gdy jak wynika z ustaleń poczynionych na podstawie zebranych dowodów skarżąca prowadziła kiosk ruchu na podstawie umowy agencyjnej i osiągała z tego tytułu przychody tylko w miesiącach listopad i grudzień 2007 r.;

- art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez przyjęcie, iż B. D. podlegała obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu także w okresie nie prowadzenia działalności gospodarczej, tj. w okresie od stycznia do października 2007 r.;

- art. 9 ust. 1 i la ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez przyjęcie, iż B. D. zobowiązana była do zapłaty składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe również w okresie nie prowadzenia działalności gospodarczej, tj. w okresie od stycznia do października 2007 r.;

- art. 66 ust. 1 pkt 1 lit.c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych poprzez przyjęcie, iż B. D. zobowiązana była opłacać składkę na ubezpieczenie zdrowotne w sytuacji nieprowadzenia działalności gospodarczej i podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy w miesiącach od stycznia do października 2007 r.

- art. 104 ust. 1 i art. 107 ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy poprzez przyjęcie, iż B. D. zobowiązana była do zapłaty składki na Fundusz Pracy również i w okresie, w którym nie prowadziła działalności gospodarczej, tj. od stycznia do października 2007 r.

Wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez ustalenie, że ubezpieczona B. D. podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu za miesiąc listopada i grudzień 2007 r. z tytułu - prowadzenia działalności gospodarczej i zobowiązana jest do uiszczenia składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy za miesiąc listopad i grudzień 2007 r., ewentualnie o uchylenie wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu. Wniosła również o zasądzenie na rzecz odwołującej się zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazała, że nie kwestionuje rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego gdy chodzi o podleganie ubezpieczeniom i obowiązek opłacenia na nie składek za miesiące: listopad i grudzień 2007 r. W pozostałym zaś zakresie podważa prawidłowość wyroku Sądu pierwszej instancji.

Organ rentowy wnosił o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W sprawie zachodzi konieczność uchylenia wyroku w zaskarżonym zakresie i ponownego rozpoznania w tym zakresie sprawy przez Sąd Okręgowy.

Na wstępie należy zauważyć, że w sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego to jej treść wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu pracy i ubezpieczeń społecznych. Zatem tylko na tym obszarze sąd dokonuje jej kontroli zarówno pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r. sygn. II UZ 52/99, OSNP 2000/15/601, Lex 40789; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r. II UK 275/11 Lex nr 1215286).

W niniejszej sprawie B. D. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 października 2011 r., w której organ rentowy wymierzył ubezpieczonej składki na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej za okres od października 2004 r. do maja 2011 r. Zatem decyzja powyższa dotyczyła tylko i wyłącznie określenia wysokości składek należnych od odwołującej w związku z podleganiem przez nią ubezpieczeniom społecznym.

Podleganie ubezpieczeniom społecznym skutkuje obowiązkiem opłacania składek na te ubezpieczenia, co wynika wprost z ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Odnośnie ubezpieczenia zdrowotnego, to w myśl art. 66 ust. 1 pkt 1 c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi lub ubezpieczeniem społecznym rolników, które są osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą. Zgodnie z art. 69 ust. 1. obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego tych osób powstaje i wygasa w terminach określonych w przepisach o ubezpieczeniach społecznych. Podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom zdrowotnym jest konsekwencją spełnienia warunków do objęcia ubezpieczeniem społecznym. Kwestię składek na Fundusz Pracy reguluje ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Treścią zaskarżonej decyzji nie była kwestia samego podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. W tym przedmiocie organ rentowy wydał osobną decyzję w dniu 20 maja 2011 r., w której stwierdził, że B. D. podlega ubezpieczeniom społecznym w związku z prowadzeniem pozarolniczej działalności od dnia 1 października 2004 r. Decyzja ta została doręczona adresatce w dniu 25 maja 2011 r. i nie została zaskarżona. Sąd ubezpieczeń społecznych jest związany ostateczną decyzją organu rentowego, od której strona nie wniosła odwołania w trybie art. 477⁹ k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2008 r., I UK 376/07, opubl. OSNP 2009/21-22/295; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2008 r., I UK 173/07, opubl. OSNP 2009/5-6/78).

Zatem skoro Sąd rozpoznając odwołanie od konkretnej decyzji bada jedynie to zagadnienie, którego decyzja ta dotyczy, a zaskarżona decyzja z 26 października 2011 r. odnosiła się jedynie do składek należnych od odwołującej na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy, to w zakresie kontroli Sądu spoczywała jedynie ta kwestia tj. de facto ustalenie, czy Zakład prawidłowo ustalił wysokość składek, czy nie są one przedawnione, czy i jaka jest podstawa dla wymierzenia składek na Fundusz Pracy, na ubezpieczenie zdrowotne, ewentualnie rozpoznać inne zarzuty zgłoszone przez stronę, a dotyczące składek. Sąd nie miał natomiast kognicji do badania, czy w okresie, za który składki wymierzono, odwołująca podlegała ubezpieczeniom społecznym, ta bowiem sprawa została już prawomocnie rozstrzygnięta w innej niezaskarżonej przez wnioskodawczynię decyzji. Sąd Okręgowy zaś w toku postępowania pierwszoinstancyjnego nie zajął się problemem składek, lecz badał, czy B. D. podlegała ubezpieczeniom społecznym w okresie od października 2004r. zmieniając przedmiot sporu wynikający z treści zaskarżonej decyzji. Tym samym Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy. Istotą sprawy jest bowiem wysokość należnych składek na ubezpieczenia społeczne, składki na ubezpieczenie zdrowotne i składki na Fundusz Pracy, a nie podleganie ubezpieczeniom społecznym.

Powyższe uzasadnia na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Uchylenie orzeczenia pierwszoinstancyjnego następuje w części zaskarżonej apelacją a więc odnośnie okresu od października 2004 r. do października 2007r. i od stycznia 2008r. do maja 2011 r. W zakresie bowiem miesięcy listopada 2007r. i grudnia 2007r. apelująca wskazała, że nie kwestionuje decyzji organu rentowego i wyroku Sądu pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny wskazuje prócz tego, że w istocie uzasadnienie wyroku sporządzone przez Sąd Okręgowy nie odpowiada treści punktu 2 wydanego wyroku. Z uzasadnienia bowiem wynika, że intencją Sądu było przesądzenie, iż B. D. nie prowadziła faktycznie działalności gospodarczej poza rokiem 2007 r., a więc w pozostałym okresie nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tego tytułu, z treści punktu 2 wyroku wynika natomiast, że Sąd Okręgowy w tym właśnie zakresie odwołanie oddalił. Jakkolwiek okoliczność ta nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy przez Sąd Apelacyjny, jednak Sąd Apelacyjny uznał za celowe zwrócenie uwagi na to uchybienie.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 386 par. 4 kpc.